

SV-074

Definitiestudie

Stysteemgericht grondwaterbeheer

Bijlagen

Eindrapportage

ir. J. van der Gun (**BO**dem**Be**heer BV)
ir. L. Besselink (Bodem+)
ir. H. Ietswaart (Royal Haskoning)

juni 2002

Gouda, SKB

Stichting Kennisontwikkeling Kennisoverdracht Bodem

Auteursrechten

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze opgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van SKB.

Het is toegestaan overeenkomstig artikel 15a Auteurswet 1912 gegevens uit deze uitgave te citeren in artikelen, scripties en boeken mits de bron op duidelijke wijze wordt vermeld, alsmede de aanduiding van de maker, indien deze in de bron voorkomt, "©"Werkdocument, bijlage van rapport Definitiestudie Systeemgericht grondwaterbeheer - Eindrapportage", juni 2002, SKB, Gouda."

Aansprakelijkheid

SKB en degenen die aan deze publicatie hebben meegewerkt, hebben een zo groot mogelijke zorgvuldigheid betracht bij het samenstellen van deze uitgave. Nochtans moet de mogelijkheid niet worden uitgesloten dat er toch fouten en onvolledigheden in deze uitgave voorkomen. Ieder gebruik van deze uitgave en gegevens daaruit is geheel voor eigen risico van de gebruiker en SKB sluit, mede ten behoeve van al degenen die aan deze uitgave hebben meegewerkt, iedere aansprakelijkheid uit voor schade die mocht voortvloeien uit het gebruik van deze uitgave en de daarin opgenomen gegevens, tenzij de schade mocht voortvloeien uit opzet of grove schuld zijdens SKB en/of degenen die aan deze uitgave hebben meegewerkt.

Copyrights

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording and/or otherwise, without the prior written permission of SKB.

It is allowed, in accordance with article 15a Netherlands Copyright Act 1912, to quote data from this publication in order to be used in articles, essays and books, unless the source of the quotation, and, insofar as this has been published, the name of the author, are clearly mentioned, "©" Work document, appendix of report Definition study Active groundwater management ", June 2002, SKB, Gouda, The Netherlands."

Liability

SKB and all contributors to this publication have taken every possible care by the preparation of this publication. However, it can not be guaranteed that this publication is complete and/or free of faults. The use of this publication and data from this publication is entirely for the user's own risk and SKB hereby excludes any and all liability for any and all damage which may result from the use of this publication or data from this publication, except insofar as this damage is a result of intentional fault or gross negligence of SKB and/or the contributors.

INHOUD

Bijlage	A	SAMENSTELLING INITIATIEFGROEP1
Bijlage	B	OVERZICHT BESCHOUWDE PROJECTEN EN VERSLAG WORKSHOP ACTIEF GRONDWATERBEHEER
Bijlage	C	PROJECTEVALUATIEFORMULIEREN

BIJLAGE A

SAMENSTELLING INITIATIEFGROEP

Het project is uitgevoerd door een initiatiefgroep bestaande uit:

- BODemBeheer en Bodem+ : J. van der Gun en L. Besselink
- IWACO bv vestiging Noord : C. van den Brink en H. Ietswaart
- Provincie Gelderland : D. Coppel, A. Krom
- Provincie Overijssel : I. Oosterkamp, S. Piest
- Provincie Noord-Holland : E. de Zeeuw
- Gemeente Ede : E. van den Bogaard
- Waterschap Veluwe : P. Massink
- Waterleidingmaatschappij Noord-West Brabant : E. Broers
- Waterleidingmaatschappij Overijssel (WMO) : B. Gosselink
- TCB : K. Verloop
- SKB : P. van Mullekom

BIJLAGE B

**OVERZICHT BESCHOUWDE PROJECTEN EN
VERSLAG WORKSHOP ACTIEF GRONDWATERBEHEER**

Datum: donderdag 13 april 2000

Plaats: de Reehorst te Ede

Deelnemerslijst

Bedrijf	Naam
BOB Projectmanagement & Milieuadvies Bodem ⁺	J.H.J. van der Gun L.A.M. Besselink
Branche Organisatie Grondbanken	W.J.M. van der Valk
DCMR Milieudienst Rijnmond	E.P. Jager
DHV Milieu en Infrastructuur BV	A.G. Kok
DHV Milieu en Infrastructuur BV	J.J. Schreuder
Gemeente Delft	J. Tuit
Gemeente Nijmegen	G. Roolant
GeoDelft	G.J. Mulder
GeoDelft	G.A.M. van Meurs
Grontmij Advies en Techniek	J. Barendrecht
Grontmij Advies en Techniek	R.P. Heijer
Iwaco bv	I. Canter Cremers
Iwaco bv Vestiging Noord	H. Ietswaart
Iwaco bv Vestiging West	E.M. van den Berg
NITG-TNO	R. Hetterschijt
Oranjewoud	Th. Prins
Provincie Noord-Holland	M.M.M. van der Meij
Provincie Overijssel	I. Oosterkamp
Provincie Utrecht	R. Kroes
SKB	H. Vermeulen
SKB	A. v.d. Thoon
TAUW	G. Van Ee
TAUW	A. Alphenaar
TCB	K. Verloop
Tebodin Consultants & Engineers	J.J.W. Mol
TNO MEP	A.B.M. Stax
TTE	P. de Vries
Waterleiding maatschappij Overijssel	E. Gosselink P. Groenewoud

Doelstelling:

- Overzicht geven van lopende projecten;
- Richting bepalen voor nieuwe SKB-projecten;
- Kweken van belangstelling voor actief grondwaterbeheer.

Overzicht van aantal lopende projecten/projectvoorstellen SKB en andere projecten/initiatieven

Projecten	Gepresen- teerd op 13 april 2000	Stand van zaken en relatie met SV-074
SV-217: Platform actief bodembe- heer (M. Vergeer -Iwaco, H. Leenaers - TNO)	Ja	Vooralsnog wordt geen relatie gezien; platform actief bodembeheer is gericht op bovengrond (Bouwstoffenbesluit etc.) Onderscheid wordt gemaakt in een beleidsmatige groep (BBB) en een technisch-inhoudelijke groep (SKB-platform)
SV-029: Rapportage 'Implementatie regionale aanpak van diepe grondwaterverontreinigingen'	Ja	Concept-rapportage (M. Vergeer) d.d. 22 augustus 2000 is ontvangen
SV-028: Duurzame relaties tussen gebruiksfuncties en grondwaterbeheer (Holten)	Ja	Project start op korte termijn (contractbesprekingen)
SV-060: Kennisbundeling meetnetten grondwaterkwaliteit (Grontmij, WMO)	Ja	Rapportage is ontvangen alsmede verzoek tot deelname aan e-mail discussie
SV-047: Waterbank Wierden (WMO, TAUW)	Ja	Rapport is ontvangen en er is contact geweest met Arne Alphenaar (TAUW)
SV-051: Bronnen dicht, wat nu? Hengelo (WMO)	Ja	Vergelijkbare problematiek als waterbank Wierden
SV-208: Naar een pro-actief grondwaterbeheer in Arnhem	Ja	Projectvoorstel is afgewezen
SV-210: Hoge resolutie monitoring als basis voor integraal grondwaterbeheer in stedelijke gebieden (Delft), onderdeel van Waterstad 2000	Ja	Instrument t.b.v. grondwaterbeheer, project loopt
SV-222: Integratie meetnetten bodem- en grondwaterkwaliteit (NITG-TNO, Arcadis)	Ja	Project start binnenkort
SV-313: Verdeel & Beheer: Optimaliseren van grondwatermonitoring (GeoDelft)	Ja	Ontwikkeling instrument dat kan worden gebruikt binnen actief grondwaterbeheer
PGBO-17: Lange termijnontwikkeling grondwater - NOBIS-inventarisatie (L. Schelwald)	Nee	Resultaten beschikbaar
Definitiestudie naar systeemgericht grondwaterbeheer, door TCB werkgroep grondwater, waarin verschillende deelprojecten worden onderscheiden	Ja	Deelproject 1 Beslissingsstructuur is afgerond. Deelproject 2: Visievorming systeemgericht grondwaterbeheer. Rapportages komen binnenkort Gesprek met K. Verloop heeft plaatsgevonden. Tevens is er contact geweest met A. van de Haar
Studie naar consequenties van vernieuwd bodemsaneringsbeleid voor drinkwaterleidingbedrijven (in opdracht van VEWIN door Iwaco)	Nee	Interviews gehouden, waaruit blijkt dat waterleidingbedrijven zichzelf verschillende rollen geven
Actief grondwaterbeheer Zeist	Ja	Interview met R. Kroes en F. Keuning (prov. Utrecht) heeft plaatsgevonden d.d. 5/4/2000
Actief grondwaterbeheer 't Gooi	Ja	Interviews met E. de Zeeuw en Iwaco (Ingrid Canter Cremers) hebben plaatsgevonden

Actief grondwaterbeheer Emmen	Nee	Project is uitgevoerd
Besliskader Friesland	Nee	hoe omgaan met beëindigen van actieve grondwatersaneringen
Bever-project A5	Nee	Komen hier operationele handvatten uit?
Project waterdoelen NB	Nee	Project loopt, onderdeel modelonderzoek. Complexe problematiek rond vaststellen scenario's
Project Kempen	Nee	
Methodiek -ontwikkeling verhoogde achtergrondgehalten (Gld)	Nee	Project start binnenkort

In het navolgende wordt verslag gedaan van de korte toelichtingen op de gepresenteerde projecten op 13 april 2000.

Definitiestudie actief grondwaterbeheer (SV-074) - L. Besselink

Definitie actief grondwaterbeheer:

Het duurzaam zorgdragen voor de grondwaterkwantiteit en -kwaliteit, zodanig dat ook op de lange termijn de geldende gebiedsvoorwaarden, en de daarbij behorend functies van het grondwater, binnen een watersysteem, kunnen worden gegarandeerd.

Initiatiefgroep:

- BODemBeheer en Bodem⁺;
- Iwaco Noord;
- Provincies Gelderland en Overijssel;
- Gemeente Ede;
- Waterschap Veluwe;
- Waterleidingmaatschappij Noord-West Brabant (WNWB) en Overijssel (WMO).

Bodemgebruikscirckel - bodemverbruikscirckel (sheet 1)

De aanleiding voor het indien van dit voorstel (sheet 2):

- De beleidsmatige ontwikkelingslijn: gewijzigde beleid ten aanzien van de aanpak van historische bodemverontreinigingen;
- De maatschappelijke ontwikkelingslijn: meervoudig en steeds sneller wijzigend bodemgebruik.

Binnen actief grondwaterbeheer is sprake van zowel technisch-inhoudelijke knelpunten als procesmatige knelpunten (sheet 3).

Doelstelling definitiestudie:

- in beeld brengen van complexe problematiek, zowel technisch-inhoudelijk als procesmatig;
- creëren van draagvlak/interesse voor actief grondwaterbeheer;
- inventariseren en ontwikkeling van ideeën voor oplossingsrichtingen.

Aandachtspunten:

- veel betrokken partijen/belanghebbenden;
- dynamische inpassing van nieuwe functies;
- complexe ingreep-effect relaties;
- effectgerichte beoordeling;
- efficiënt grondwatergebruik.

Derhalve sturingsmogelijkheden noodzakelijk

Aanpak project:

- Stap 1: Inventarisatie: overzicht van lopende projecten, resultaten;
- Stap 2: Ronde tafelgesprekken
- Stap 3: Analyse en evaluatie: Heldere probleemdefinitie, overzicht knelpunten en overzicht oplossingsrichtingen.

Implementatie regionale aanpak van diepe grondwaterverontreinigingen (SV-029) - H. Vermeulen

Diepe grondwaterverontreinigingen zijn:

- technisch lastig;
- financieel risicovolle projecten;
- veroorzaker betaalt (niet);
- dynamisch of statisch?

Doel studie:

- Knelpunten inventariseren;
- Oplossingsrichtingen inventariseren (juridisch en organisatorisch).

Uitgevoerde studie omvatte:

- 75 enquêtes;
- Interpretatie van de resultaten;
- Bijeenkomt najaar 1999;
- Opstellen van 3 scenario's.

Resultaten:

- Er is sprake van bewustwording bij partijen;
- Er is wel interesse voor het onderwerp, maar er zijn geen probleemeigenaren;
- Onduidelijk is wie er verantwoordelijk/aansprakelijk voor de diepe grondwaterproblematiek is.

Aanbevelingen:

Twee situaties onderscheiden:

1. regionale of gebiedsgerichte aanpak voor gebieden waar meerdere grondwaterverontreinigingen aanwezig zijn;
2. onderzoek naar hoe nu verder met de overige verontreinigingen waar alleen een milieuhygiënisch probleem is.

ad 1. Inrichten van een platform waarin de ontwikkelingen in diverse gebieden geëvalueerd kunnen worden.

ad 2. Onderzoek naar lange-termijn effecten van diepe grondwaterverontreinigingen een impuls te geven. Bijvoorbeeld door het instellen van een denktank waarin deskundigen ervaringen kunnen uitwisselen en/of deze problematiek meer aandacht te geven binnen TRIAS. Daarnaast wordt aanbevolen onderzoek uit te voeren van financiële en maatschappelijke effecten van twee scenario's: doorgaan zoals het nu gaat of handhaven op huidige Wbb-taken bij individuele verontreinigingen.

Definitiestudie systeemgericht grondwaterbeheer (TCB) - K. Verloop

Door de TCB is een breed opgezette studie opgezet.

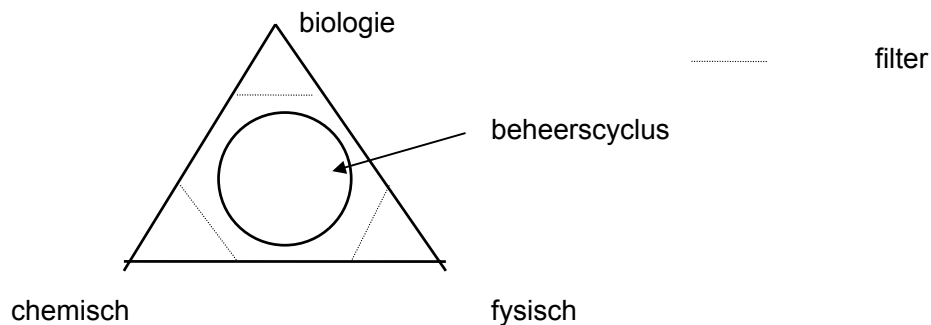
De grondwaterproblematiek valt vaak tussen wal en schip. De problematiek kent een maatschappelijk spoor (bestuurlijke inpasbaarheid) en een natuurwetenschappelijke spoor. Binnen de studie wordt aan beide sporen gewerkt en de wederzijdse wisselwerking. Gestreefd wordt naar integratie van beide sporen, resulterend in bouwstenen voor systeemgericht grondwaterbeheer.

Er wordt cyclisch gewerkt via de volgende stappen:

- oriëntatie op beslismomenten;
- knelpuntenanalyse;
- oplossingsrichtingen.

Duidelijk is dat het aspect grondwater vroegtijdiger in de besluitvorming een rol moet krijgen.

De grondwaterproblematiek kent vanuit de natuurwetenschappelijke hoek drie basiswetenschappen: biologie, chemisch en fysisch.

Bronnen dicht wat nu? Hengelo (SV-051) - B. Gosselink

Bronnen dicht, wat nu? HELP!!

Problematiek bestaat hieruit: In stedelijke gebieden moeten grondwater onttrekkingsbronnen ten behoeve van de drinkwatervoorzieningen worden gesloten vanwege de aanwezige verontreinigingen. Als gevolg hiervan ontstaat er wateroverlast. Door het aanbrengen van stedelijke drainage moet deze wateroverlast weer worden opgeheven. De gedachte is om binnen 2 jaar de bronnen van het Pompstation Hengelo af te koppelen voor de drinkwatervoorziening. Vervolgens kunnen de bronnen eventueel worden ingezet voor de uitvoering van grondwatersaneringen. Na zuivering van het onttrokken grondwater, kan dit water worden geleverd aan de industrie of worden geloosd op oppervlaktewater.

Op deze wijze kan nuttige hergebruik van water worden gerealiseerd en kan (deel)financiering van de grondwatersaneringen plaatsvinden vanuit de industrieën. Deze oplossing kent derhalve een hoog maatschappelijk rendement, maar vraagt om een pro-actieve houding van partijen.

Afsluiten met de introductie van het begrip KATA: Konkrete Aansporing Tot Aktie. VROM moet ondersteuning bieden met geëigende wet- en regelgeving. Toetsingsvorm: generaal compliment Stad en Milieu?

Naar een pro-actief grondwaterbeheer in de gemeente Arnhem (SV-208) - B. van Ee

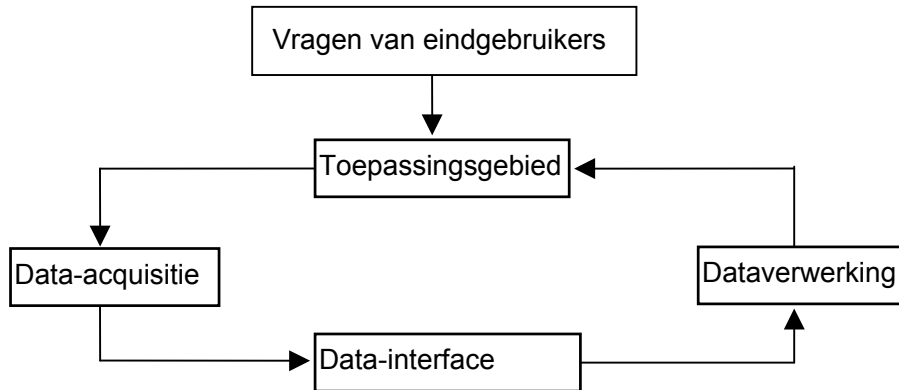
Dit project is geïnitieerd door TAUW, gemeente Arnhem, provincie Gelderland en NUON. Het projectvoorstel is afgewezen omdat het te specifiek was en teveel data werden verzameld. Bij de besluitvorming spelen met name de procesmatige aspecten een rol.

Binnen TAUW is vervolgens nagegaan welke compartimenten (bodem, grondwater, oppervlaktewater) een relatie hebben met werkvelden (bodemverontreiniging, bodemsanering, industrie). Ook zijn de relevante actoren (provincies, gemeenten, waterschappen etc.) geïnterpreteerd en hun verantwoordelijkheden en taken. Ook is gekeken naar de wet- en regelgeving en bestuurlijke kant. Pro-actief waterbeheer moet worden vormgegeven vanuit de afdeling water, bodem, milieu en RO van de provincie? Commitment tussen partijen moet worden verkregen en afspraken gemaakt. Vervolgens moet instrumentarium worden ontwikkeld. Als laatste stap worden knelpunten en een strategisch beleidsplan geformuleerd.

E = K * A;
Effectiviteit = Kwaliteit * Acceptatie

Hoge resolutie monitoring als basis voor integraal grondwaterbeheer in stedelijk gebied (SV-210) - E. van de Berg

Binnen het project waterstad 2000 wordt (geautomatiseerd) heel veel data verzameld. Deze data komen ook via internet beschikbaar en kan worden gebruikt voor grondwaterkwaliteitsbeheer.

Definitiestudie knelpunten besluitvorming rond grondwaterkwaliteit (SV-060) - J. Barendrecht

Basisgedachte: kennisbundeling van meetnetten grondwaterkwaliteit WMO en provincie Overijssel. Geleidelijk aandacht project verschoven richting vraagpunt: wat beïnvloedt de besluitvorming. Hiertoe is een knelpuntenanalyse uitgevoerd en vervolgens is gekozen naar beschouwing van twee proefgebieden:

- landelijk: Hagmolenbeek: stortplaats, diffuse verontreinigingen, Twente-kanaal;
- stedelijk: gemeente Hengelo.

Alle betrokken partijen worden geïnterviewd om vast te stellen waarop proces stagneert. De resultaten zullen worden teruggekoppeld met de knelpuntenanalyse.

Integratie meetnetten bodem en grondwaterkwaliteit landelijk gebied (SV-222)

Binnen dit project wordt gekeken naar de integratie van bodem- en grondwaterkwaliteitsmeetnetten.

	gemeente	provincie	landelijk
onverzadigde zone			
verzadigde zone			grond
watervoerend pakket			

Bijna alle (10) provincies nemen deel en derhalve is er financiering beschikbaar voor de implementatie en begeleiding. De meetnetbeheerders zijn 'gefrustreerd' omdat er weinig gebruik wordt gemaakt van alle beschikbare data. Vanuit positieve ambitie willen ze werken aan de integratie van meetnetten, omdat de overtuiging leeft dat de kwaliteit van beslissingen zal toenemen als data beschikbaar is.

In de discussie wordt aangegeven dat dit vaak te duur wordt gevonden.

Beslissingen worden genomen op basis van informatie; de besluitvormingskwaliteit zal derhalve mede worden bepaald door de datakwaliteit. Vanuit dit kwaliteitsbelang mag financiering van data geen probleem vormen.

Verdeel en Beheer: Optimaliseren van grondwatermonitoring (SV-313) - G.J. Mulder

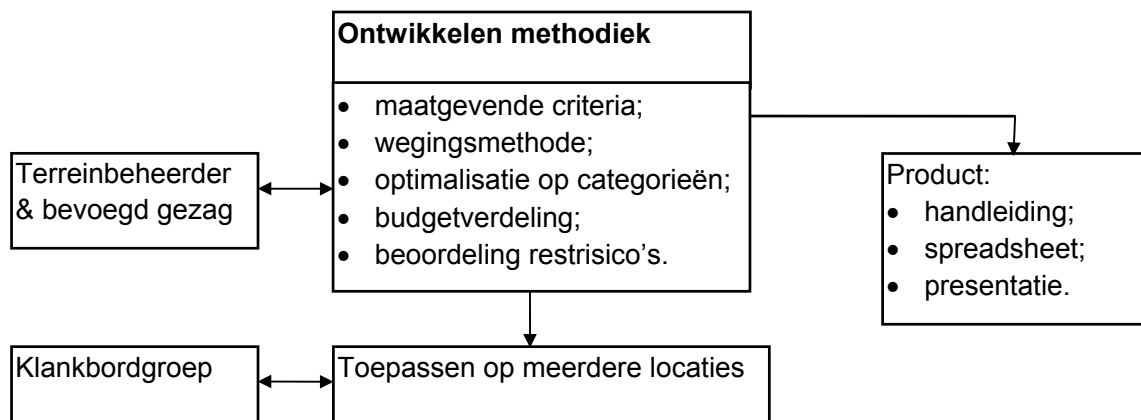
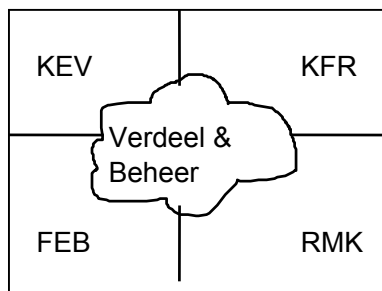
Het project is gericht op de ontwikkeling van kosteneffectieve monitoring.

Het probleem van een terreinbeheerder kan als volgt worden beschreven:

- onvoldoende bekend met de problematiek;
- ernstig & urgent;
- budgetverdeling.

Doel:

- optimale verdeling van monitoringbudget;
- reductie risico's;
- minimaliseren schadeverwachting.

Actief grondwaterbeheer Zeist - R. Kroes

Zie projectevaluatieformulier Actief Grondwaterbeheer Zeist (bijlage C).

Actief grondwaterbeheer 't Gooi - I. Canter Cremers

Dit project loopt al 8 jaar. Gekozen is voor een geclusterde aanpak. Binnen het Gooi worden 3 clusters, gebaseerd op geohydrologische eenheden, onderscheiden.

Gestart is met het scherp krijgen van het probleem op basis van een belangenanalyse. Nu wordt er veel aandacht besteed aan de beheersorganisatie, die de technische oplossing gaat uitvoeren. Hiervoor is bestuurlijk draagvlak cruciaal. Aandacht hierbij besteden aan de besluitvormingslaag: gedeputeerde, B&W.

Hilversum-Oost vormt een VINEX-locatie, waar duurzaam waterbeheer zal worden toegepast. Knelpunten liggen met name op het verkrijgen van bestuurlijk draagvlak en de juridische aspecten.

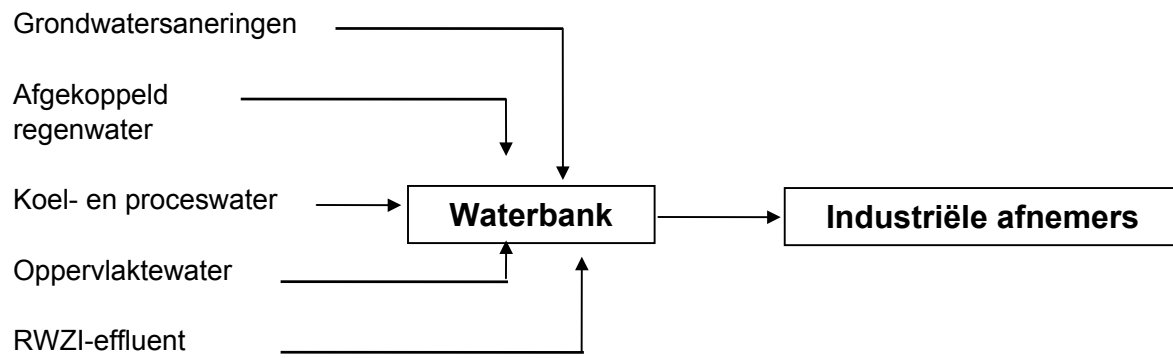
Zie projectevaluatieformulier Masterplan 't Gooi (bijlage C).

**Duurzame relaties tussen gebruiksfuncties en grondwaterbeheer – Holten
(SV-028) – H. Ietswaart**

Zie projectevaluatieformulier Holten (bijlage C).

Duurzaam water Wierden (SV-047) - A. Alphenaar

Principe van de waterbank:

Discussie

Onderscheid stedelijk - landelijk grondwaterbeheer zinvol?

- grondwater houdt zich niet aan grenzen;
- aard problematiek is anders;
- manier van aanpak kan vergelijkbaar

Aspect	Stedelijk	Landelijk
Tijdschaal oplossingen	korte termijn/acute problemen drainage/leidingen leggen	lange termijn sterkere koppeling met oppervlaktewater

Stedelijk grondwaterbeheer

Knelpunten:

- draagvlak (politiek);
- kennis van knelpunten, wat hebben we, wat kunnen we (overlast, tekort aan water);
- waterbeheer in nieuw stedelijk gebied (Waalsprong): grondwateraspect wordt direct meegenomen;
- aansluiting van actief bodembeheer/actief grondwaterbeheer;
- techniek vormt geen knelpunt: is wel aanwezig of te organiseren. Knelpunten bevinden zich op het organisatorisch (politieke acceptatie, uitwerking) en financieel vlak;
- schaalniveau van aanpak (stad, evt. op grotere schaal, gemeenten erbij);
- actief bodembeheer lukt wel in stedelijk gebied, maar niet in landelijk gebied.

Aanleiding:

- wateroverlast/peilbeheersing b.v. drooglegging te gering (0,20 à 0,30 m) na vervanging rioleering;
- bodemsanering in relatie tot stadsontwikkeling;
- gasfabrieksterrein in drinkwaterwingebied, uitvoeringsknelpunten.

Landelijk/regionaal grondwaterbeheer

- minder dynamiek/belang;
- grondwaterbelang is met name kwantitatief (verdroging);
- langere tijdshorizon;
- meer integraal (relatie grondwater/oppervlaktewater).

Wat ontbreekt?

- lange termijnbeheer: korte termijn (project) lukt, doorzetten naar lange termijn is problematisch (financiering, uitvoering);
- financieringsoplossingen (heffingen);
- samenhang stedelijk/landelijk beheer;
- consistentie in beleid in de tijd;
- politiek draagvlak voor lange termijnbeheer z.s.m. afronden (juridisch), afspraken maken en vastleggen in convenant en vervolgens beheersorganisaties/uitvoeringsorganisaties oprichten. Geld (financiële verdeelsleutel)! Eisen stellen aan beheersorganisatie koppelen aan meebetalen;
- nazorg/handhaving knelpunt? Hoe zit dat bij grondwater? Voorbeeld: Delta Nutsbedrijven gaat 15 gasfabrieklocaties saneren, inclusief het uitvoeren van de grondwatersaneringen en de nazorg. Wat is het je waard? "Privatiseren" korte termijn belang en overheid voor lange termijn belangen? Via grondwaterheffing worden financiële middelen gegenereerd.

Uitdaging:

- gemeenschappelijkheid in aspecten.

Knelpunten bij het initiëren en effectueren van projecten binnen SKB-verband

- meer beeld van wat er speelt/loopt/niet-loopt: totaaloverzicht ontbrak. Workshop is in dit kader erg nuttig (korte overview van projecten);
- aantal actoren is te klein, koesteren en verbreden;
- balans "ballast SKB"/meerwaarde SKB. Kennisoverdracht wordt ervaren als ballast. Men is wel bereid extra dingen in dit kader te doen;
- aanhaken bij lopende ontwikkelingen;
- project op voorhand moeilijk te definiëren/concretiseren. Sprake is van een proces, met een minder duidelijk begin en eind van een project. Specifiek SKB-deel is moeilijk aan te geven;
- ingewikkelde procedure, met name voor kleine organisatie lastig. Procedure moet directer, korter, eenvoudiger;
- aanloopfase: vechten om het projectvoorstel er door te krijgen: stimuleer goede enthousiaste mensen/partijen (positievere insteek);
- drempel: financiering.

Uitdaging komt vanuit BEVER en decentralisatie.

BIJLAGE C

PROJECTEVALUATIEFORMULIEREN

Inhoudsopgave bijlage C:

Projectevaluatieformulieren van:

1. Actief Grondwaterbeheer Zeist;
2. Masterplan 't Gooi;
3. Aanpak grondwaterbeschermingsgebied Noordbargeresch te Emmen;
4. Actief grondwaterbeheer Holten;
5. Actief bodembeheer de Kempen (AbdK);
6. Water Rijk Utrecht – Effecten van toekomstscenario's op het grondwater in Utrecht;
7. Waterdoelen/GGOR Noord-Brabant.

Projectevaluatieformulier Actief Grondwaterbeheer Zeist

Op basis van beschikbare rapportages en interview met R. Kroes en F. Keuning (prov. Utrecht) op 5 april 2000.

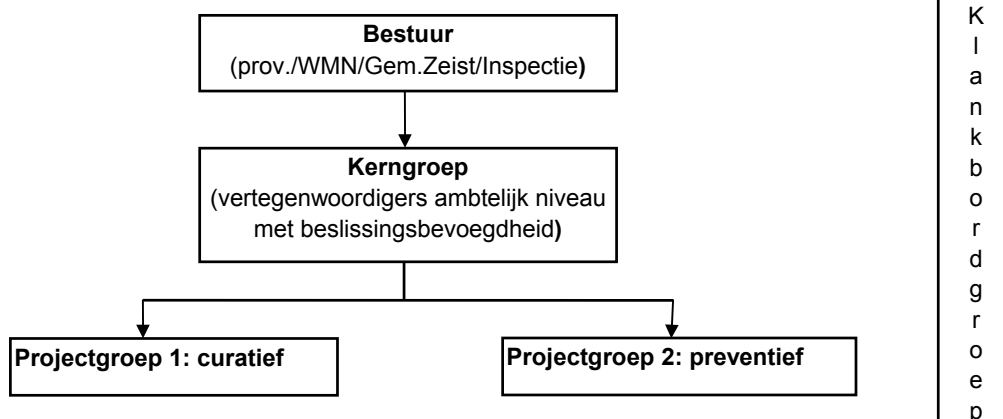
- 1 Aanleiding/probleemanalyse**
- doorlichten van criteria die aan risicovolle bedrijven worden gesteld binnen grondwaterbeschermingsgebieden (in IPO-verband);
 - gemeente Zeist wil woningen bouwen in het waterwingebied en bedrijven (ver)plaatsen binnen het grondwaterbeschermingsgebied;
 - aanwezigheid omvangrijke diepe grondwaterverontreinigingen (VOCI), die drinkwaterputten al hebben bereikt en hebben geleid tot zuivering van het water door de WMN;
 - binnen PMP-project 'Gebiedsgerichte aanpak' is actiepunten 'integraliteit van belangen' onderscheiden, waaronder project Zeist valt;
 - OEDI-project: communicatie tussen provincie en WMN om invloed van drinkwaterwinningen op verdrogingsproblematiek in beeld te brengen.

- 2 Actoren**
- Belangrijkste actoren:
- Provincie Utrecht: bureaus bodemsanering, bodembescherming en kwantitatief grondwaterbeheer (beperkte rol);
 - gemeente Zeist, vertegenwoordigd door de Milieudienst Zuid-Oost Utrecht;
 - WMN.
- Daarnaast zijn de volgende partijen betrokken:
- KvK;
 - ZOF: Zeister Ondernemings Federatie (de daadwerkelijke bedrijven worden later in het proces betrokken);
 - Regionale Inspectie VROM.

Bestuurlijk commitment met deze partijen is bereikt in november 1999. Hiervoor was eerst een jaar meedenken en informeren noodzakelijk om het benodigde draagvlak te krijgen. De betrokken partijen hebben nu ook verantwoordelijkheden genomen, in financiële zin of in de vorm van een inspanningsverplichting.

Een goede belangenanalyse is hiervoor cruciaal alsmede een analyse van de persoon achter een partij. De politiek kan het bestuurlijk draagvlak (steeds weer) beïnvloeden.

Projectorganisatie (voorjaar 2000)

De kerngroep komt globaal tweemaandelijks bijeen.

Door de kerngroep worden de punten voor het bestuurlijk overleg voorbereid.

Verder wordt regelmatig gecommuniceerd met de klankbordgroep.

De vergaderfrequentie van de projectgroepen is afhankelijk van het verloop van deelprojecten.

3 Doelstelling

Ontwikkeling van een nieuw bodemsaneringsbeleid en bodembeschermingsbeleid voor het grondwaterbeschermingsgebied Zeist.

4 Uitgevoerde (onderzoeks)stappen

- Responskaracteristieken en volumestromen van drinkwaterwinningen in de provincie Utrecht, Iwaco, augustus 1998 (provincie breed);
- Onderzoek methodiek beoordeling bedreiging grondwaterwinningen door verontreinigingslocaties, Iwaco, 28 mei 1999 (provincie breed);
- Actief grondwaterbeheer Zeist. Naar een integrale oplossing van knelpunten in het grondwaterbeschermingsgebied Zeist, Grontmij, 21 oktober 1999.

5 Resultaten

In het door Iwaco (mei 1999) uitgevoerde onderzoek is nagegaan in hoeverre grondwaterwinningen binnen de provincie Utrecht door verontreinigingslocaties worden bedreigd. Onderdelen:

- opzet van Beslissing Ondersteunend Systeem (BOS), waarin de ligging van de intrekgebieden en de contouren van grondwaterverontreinigingen zijn opgenomen en gegevens van de verontreinigingslocaties;
- in beeld brengen hydrologische situatie (intrekgebieden en verblijftijden) van grondwaterwinningen;
- berekenen van de concentraties in het onttrokken grondwater (tot het jaar 2005!)

In het door Grontmij uitgevoerde onderzoek is, in overleg met de diverse actoren, een inventarisatie uitgevoerd naar de knelpunten binnen het grondwaterbeschermingsgebied Zeist. De problematiek kan als volgt worden samengevat:

1. situering waterwingebied en grondwaterbeschermingsgebied in bebouwde kom is onhandig (verweving van woonfunctie en waterwingebied en bedrijfsterreinen binnen grondwaterbeschermingsgebied);
2. beschermingsregels vormen een beperking voor de gewenste ruimtelijke ontwikkeling en activiteiten;
3. het grondwater is nu al op diverse plaatsen ernstig verontreinigd;
4. de winning draagt bij aan de verdroging.

Binnen het onderzoek zijn voor de aanpak van deze knelpunten drie scenario's ontwikkeld:

- I preventiescenario;
- II intensieve aanpak grondwaterverontreiniging;
- III extensieve aanpak grondwaterverontreiniging.

Resultaat Grontmij-studie: draagvlak met betrokkenen, maar heeft wel veel tijd gekost. Door R. Kroes wordt aangegeven dat als belangrijkste knelpunt wordt gezien het krijgen van inzicht in de daadwerkelijke belangen van partijen.

Tussenresultaat voorjaar 2000: Projectplan waarin curatieve en preventieve spoor worden gesplitst, gezien complexiteit en onmogelijkheden om tot convergentie te komen. Belangrijk discussiepunt: in hoeverre is een koppeling tussen saneringsbeleid en bodembeschermingsbeleid wenselijk?

Curatieve spoor:

Binnen het curatieve spoor wordt een zo nauwkeurig mogelijk (t.b.v. bestuurlijk draagvlak) geo-hydrologisch en stoftransportmodel opgezet, waarmee het gebiedsgericht saneringsbeleid vorm kan worden gegeven. Met dit model kunnen in het vervolgtraject verschillende scenario's worden doorgerekend. Ook juridische aspecten worden uitgezocht.

Gepland resultaat eind 2000: zicht op aanpak en prioritering van grondwaterverontreinigingsvlekken.

Preventieve spoor:

Gekoppeld aan het IPO-project 'Risicogerichte wijze van beschermen', wordt nagegaan in hoeverre de NRB voldoende bescherming bieden voor grondwaterbeschermingsgebieden. Resultaten eind aug. Afhankelijk daarvan zal eventueel de PMV worden aangepast. Verder gaat de Milieudienst een inventarisatie uitvoeren naar de knelpunten van bedrijven binnen het grondwaterbeschermingsgebied.

Mogelijke oplossingsrichtingen:

- beheers-/saneringsmaatregelen voor verontreinigingsvlekken;
- verplaatsen pompstation: financieel en organisatorisch lastig.

Oplossingsrichtingen worden nog niet gerealiseerd in de praktijk, omdat eerst meer inzicht in de problematiek nodig is gezien het grote aantal verontreinigingsvlekken en dit kost tijd.

Voor de uitvoering van het nieuwe bodembeschermings- en saneringsbeleid wordt gedacht aan het afsluiten van een convenant en het eventueel oprichten van een beheersorganisatie (om ook op de lange termijn garanties te verkrijgen).

Hulpmiddelen/instrumenten waaraan behoefte bleek bij de uitvoering van dit project waren:

- belangenanalyse;
- kennis van proces- en projectmanagement;
- risicoanalyse c.q. sterkte/zwakte-analyse;
- wijze waarop gedurende het proces al vooruit kan worden gekeken naar oplossingen, het formuleren van een eindvisie. Nu worden alle stappen binnen het project achtereenvolgens uitgevoerd/gemotiveerd vanuit aspecten als zekerheid en overzichtelijkheid.

Wijze van uitvoering van projecten blijkt toch sterk afhankelijk van de personen die de projecten trekken.

6 Positieve ervaringen

- alle partijen zitten nog aan tafel en er is een bestuurlijke overeenkomst gesloten;
- het eindmoment komt in zicht; eind 2000 moet zicht zijn op de wijze van aanpak van de verontreinigingsvlekken.

7 Negatieve ervaringen

- tijdsaspect/vertraging: bij grootschalige projecten speelt dat hoe meer belanghebbenden, hoe langer de processen duren. Binnen een project zou je onderscheid kunnen maken tussen:
 - *draagvlakperiodes*, waarin wordt gecommuniceerd met de belanghebbenden en het benodigde draagvlak wordt gecreëerd;
 - *uitvoeringsperiodes*, waarin inhoudelijke onderdelen worden uitgezocht, zoals b.v. het opstellen van het geohydrologisch en stoftransportmodel. Deze periodes moeten zo kort mogelijk duren, om ondertussen het draagvlak niet te verliezen;
- workshop: doelstelling/te bereiken resultaat vooraf niet goed geformuleerd en gecommuniceerd met aanwezigen. De aanwezigen stelden hun eigen belang teveel op de voorgrond. Teveel mensen aanwezig (30).

8 Overige punten

- binnen provincie Utrecht wordt gewerkt aan een beleidskader voor de aanpak van het diepe grondwater; vertaling van de resultaten van Van Trechter naar Zeef naar provinciaal beleid, mogelijk gebiedsgericht;
- communicatie/afstemming binnen de provincie: bij dit type projecten zijn in het algemeen drie bureaus betrokken: bodemsanering, bodembescherming en kwantitatief grondwaterbeheer. Bij het project Zeist vindt intern regelmatig afstemming plaats. In besprekingen treedt de provincie niet met één gezicht naar buiten, maar gaan verschillende vertegenwoordigers mee, hetgeen een flexibele opstelling van de provincie mogelijk maakt. In het bestuurlijk overleg zal de provincie echter wel met één standpunt naar buiten (moeten) treden;
- voor het oprichten van een actief platform 'Actief Grondwaterbeheer' zijn de volgende elementen van belang:
 - duidelijk knelpunt/probleem aanwezig. Wel kan geredeneerd worden vanuit het algemene belang: water als grondstof voor de drinkwatervoorziening;
 - draagvlak creëren, met name als er geen directe aanleiding is.

Projectevaluatieformulier Masterplan 't Gooi

Op basis van beschikbare rapportages en interviews met E. de Zeeuw (prov. Noord Holland) en I. Canter Cremers (Iwaco).

Stand van zaken voorjaar 2000.

1 Aanleiding/probleemanalyse

- Er zijn veel en omvangrijke verontreinigingen in het gebied die elkaar overlappen;
- De aanpak van de verontreinigingen stagneert door de onduidelijkheid over aansprakelijkheid en door de hoge kosten;
- De urgentie vanuit de provincie is laag, omdat het gaat om gevallen die geen direct gevaar voor de volksgezondheid opleveren. Er treedt wel verspreiding op.

2 Actoren

Belangrijkste actoren:

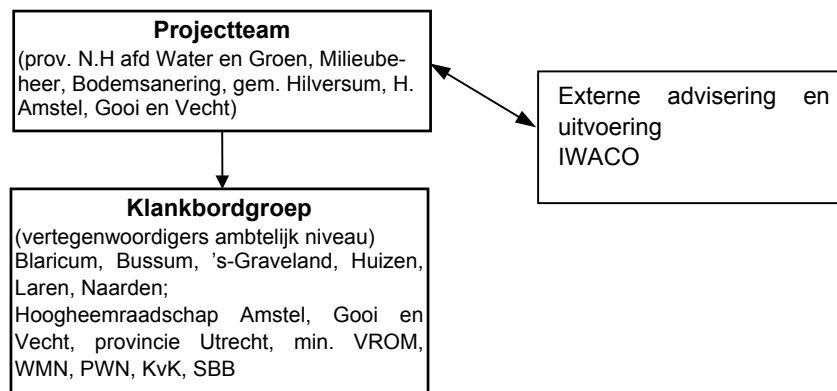
Provincie Noord-Holland (afd. Water en Groen, Milieubeheer en Bodemsanering);

gemeenten: Blaricum, Hilversum, Bussum, 's-Graveland, Huizen, Laren, Naarden;

Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht, provincie Utrecht, min. VROM, WMN, PWN, KvK, SBB.

Daarnaast zijn de volgende partijen betrokken:

Natuurmonumenten, Noord-Hollandse Milieufederatie.

3 Doelstelling

De doelstellingen van het masterplan zijn:

- vaststellen wanneer en in welke mate er bodemsaneringswerkzaamheden uitgevoerd moeten worden, waarbij uitgangspunt is dat het onttrokken grondwater weer in de bodem wordt geïnfiltrerd;
- vaststellen op welke wijze de prioriteitsstelling plaatsvindt van de bodemsaneringswerkzaamheden;
- vaststellen op welke wijze de werkzaamheden geclusterd plaats kunnen vinden, zowel saneringen door de provincie als saneringen door derden;
- te komen tot een integrale aanpak van bodembescherming, bodemsanering en andere (milieu)maatregelen (bouwprojecten met bemalingen, waterbeheers- en rioleringsplan, (drink)waterzuivering, plaatsen van interceptieputten) in samenhang met ruimtelijke ontwikkelingen in het gebied;
- het opstellen van het juridisch en financieel kader om het plan uit te voeren.

4 Uitgevoerde (onderzoeks)stappen

- Er is een geautomatiseerd systeem (BOS) met een visie hoe de verontreiniging gebiedsgericht aan te pakken op basis van grondwaterstroming en ligging en aard van de verontreinigingen. Hiermee kan aangegeven worden waar het meest effectief met saneren begonnen kan worden;
- Er is een pilot uitgevoerd voor het testen van de werking van BOS;
- Er is een omgevingsanalyse uitgevoerd waarin gekeken is hoe de actoren te betrekken, hoe aan te sluiten op andere ontwikkelingen zoals ISV;
- Er is een uitwerking gemaakt van de juridisch financiële aspecten. (Welke mogelijkheden zijn er binnen de WBB)?

5 Resultaten

Allereerst is het Gooi in verschillende geohydrologische systemen opgedeeld. Ieder geohydrologisch systeem is gekoppeld aan een bedreigd object. Binnen de verschillende geohydrologische systemen worden de aanwezige verontreinigingen geïnventariseerd. Deze verontreinigingen kunnen vervolgens samengevoegd worden tot een saneringscluster. Per cluster kan de saneringsdoelstelling en de prioriteit van saneren vastgesteld worden.

Één en ander vindt plaats door koppeling van onderzoeksgegevens van gemeenten en van de provincie met een GIS.

Bedreigde objecten in afnemende prioriteit zijn:

1. Locaties met blootstellingsrisico's voor de mens > MTR;
2. Drinkwateronttrekkingen of industriële onttrekkingen t.b.v. voedingsmiddelenindustrie;
3. Natuurgebieden;
4. Oppervlaktewater;
5. Industriële onttrekkingen t.b.v. koelwater, proceswater, e.d.

De saneringsdoelstelling en de prioriteit van saneren zouden afhankelijk gemaakt kunnen worden van het type en de grootte van de verontreiniging, en de afstand (in transporttijd) tot het bedreigde object. Extra criterium daarbij is dat er geen risico's zijn voor de volksgezondheid (ten- minste geen overschrijding van het MTR), gegeven het huidige dan wel geplande bodemgebruik. Dit vereist een goed inzicht in de verspreiding, de verblijftijden, en het fysisch-, chemisch en biologisch gedrag van de verontreiniging in het grondwater (dispersie, diffusie, retardatie, omzettingen en afbraak).

Een belangrijk onderdeel van het project is de organisatorische, juridische en financiële haalbaarheid van het Masterplan, en de prioriteiten die daarbij gesteld moeten worden. Er zijn afspraken gemaakt over het beheer van het BOS, waarbij de gemeenten een belangrijk rol spelen. De financiering zal grotendeels plaats moeten vinden door derden (saneringen, in eigen beheer door vervuilers of initiatiefnemers van (bouw)projecten) en voor een deel door de overheid (ISV-middelen, het provinciale bodemsaneringsbudget en projectfinanciering door VROM). De mogelijkheid voor fondsvorming zal geïnventariseerd worden, bijvoorbeeld een fonds te beheren door een Stichting 'Masterplan voor de grondwatersanering in 't Gooi'.

Voor de implementatie van het concept van het Masterplan zijn drie onderdelen onderscheiden:

Omgevingsanalyse (politieke en bestuurlijke aspecten)

Het Masterplan zal gefaseerd uitgevoerd worden. In totaal zijn er veel te saneren clusters van verontreinigingen en het is de bedoeling te starten met 1 of 2 clusters. Het is van belang te starten met die clusters waar de kans op slagen het grootst is. De omgevingsanalyse geeft inzicht in het politieke en bestuurlijke draagvlak voor een aanpak.

Er zijn interviews gehouden met o.a. bestuurders van provincie, hoogheemraadschap, gemeenten, waterkwaliteitsbeheerders en natuur- en milieuorganisaties.

Per saneringscluster is er een overzicht van:

- de actoren die van belang zijn voor de implementatie van het masterplan;
- de lopende ontwikkelingen die van invloed kunnen zijn op de slagingskans van de implementatie;
- de sterkte van de wens om tot een oplossing van het grondwaterprobleem te komen;
- het politiek/bestuurlijk draagvlak;
- de noodzaak om meer inzicht te krijgen in de verontreinigingssituatie.

De clusters zijn met deze informatie ingedeeld in vier groepen:

- clusters waarbij de bestaande regelgeving voldoende aanknopingspunten biedt voor een gebiedsgerichte oplossing;
- clusters waarbij de bestaande regelgeving met eenvoudige aanpassingen voldoende aanknopingspunten biedt voor een gebiedsgerichte oplossing;
- clusters waarbij een gebiedsgerichte oplossing niet goed mogelijk is;
- clusters waarbij een gebiedsgerichte oplossing niet nodig is.

Op basis van deze indeling en een eerste inschatting van de planning en benodigde financiële middelen, hebben de bestuurders van de provincie en de betrokken gemeenten twee clusters gekozen. Voor deze clusters wordt nu een plan van aanpak opgesteld waarin verwoordt wordt hoe het draagvlak verder uit te bouwen, de wijze van communicatie en informatievoorziening naar alle betrokkenen, de gewenste politieke en bestuurlijke sturing en de gewenste projectorganisatie. Dit plan van aanpak zal samen met het uitgewerkte juridisch/financiële raamwerk worden vastgelegd in een convenant per cluster.

Juridische en financiële aspecten

De provincie kan als bevoegd gezag zelf definiëren wat onder een geval van bodemverontreiniging van de Wbb verstaan moet worden. Binnen een saneringscluster is meestal een gevalsafbakening in het grondwater niet mogelijk. De verontreinigingen zijn onderling vermengd en niet te scheiden. De verontreinigingen in de vaste bodem zijn daarentegen wel goed te scheiden. Een saneringscluster kan gezien worden als één geval.

Daarnaast kan het nodig zijn ook enkele (al dan niet ernstige) bodemverontreinigingen te saneren t.b.v. de grondwatersanering. Hiervoor biedt art. 42 van de Wbb de mogelijkheid om af te dwingen dat de grondverontreiniging tegelijkertijd wordt gesaneerd met het grondwater.

Saneringen en beheersing van de grondwaterverontreinigingen zullen lange tijd in beslag nemen. Soms zijn de maatregelen eeuwigdurend. Vandaar dat gedacht wordt aan fondsvorming en aan de mogelijkheid de uitvoering van de beheersmaatregelen uit te besteden aan een provinciale of regionale nazorginstantie. Fondsvorming maakt het mogelijk dat bedrijven/veroorzakers de sanering van het grondwater 'afkopen'. De provincie neemt dan de verantwoordelijkheid voor de sanering over en krijgt daarvoor geld.

Beheer van BOS

Nieuwe informatie zal in het systeem ingevoerd moeten worden (info over onbekende verontreinigingen, veranderde hydrologische situatie ed).

Daarnaast is het wenselijk inzicht te krijgen in de consequenties van de verandering in het lokale grondwatersysteem bij het starten van de grondwatersaneringen.

Ook zullen op gemeentelijk niveau grondwatersysteemkaarten ontwikkeld moeten worden en zo het lokale BOS koppelen aan het regionale BOS.

6 Positieve ervaringen

- Er is een vorm van samenwerking tussen de gemeenten (dit was voorheen niet echt het geval). Men begint de meerwaarde van de samenwerking in te zien;
- Het project loopt al lang, maar het proces loopt nog steeds. Dit komt onder andere door het vroegtijdig formuleren van de aanpak en het beoogde eindresultaat. Het probleem is complex en er zijn veel belangen. Er wordt stapje voor stapje gewerkt en de financiële consequenties zijn niet te snel verdeeld (wel was iedereen duidelijk dat er financiële consequenties waren). Partijen bepalen zelf hoe ze meedoen en wat het resultaat zal zijn;
- De betrokkenen zien de belangen van de anderen en spelen daarop in (bijvoorbeeld: bedrijven zien dat gemeenten kunnen helpen nu ISV er is. Bedrijven betalen mee maar krijgen wel vrijwaring);
- De lange looptijd heeft niet belemmerend gewerkt, omdat er een basis van vertrouwen is. Daarnaast beseffen de betrokkenen dat men, zonder masterplan, nog steeds met een verontreinigingssituatie zit waar men iets mee moet. Daarnaast is een procesmanager met veel bestuurlijk ervaring erg belangrijk om de voortgang erin te houden.

7 Negatieve ervaringen

- Het was moeilijk om voor de database de wensen te vertalen naar een goed werkend systeem (dat koste veel meer moeite en tijd dan verwacht);
- Het proces is erg stroperig. Het zou sneller moeten (want de oplossing is toch simpel?) maar dit lukt niet, o.a. door de complexiteit van de wet en regelgeving. Er zullen concessies gedaan moeten worden, waardoor de discussie van het doel afraakt;
- In de loop van het project worden veel ideeën op allerlei gebied uitgewerkt. Het is moeilijk, gedurende het project, deze mee te nemen en te beslissen waar wel en waar geen rekening mee te houden en te beslissen hoelang ergens op te wachten (bijv. Bever A5, en project B; juridisch instrumentarium).

8 Overige punten

geen

Projectevaluatieformulier Aanpak grondwaterbeschermingsgebied Noordbargeresch te Emmen (oktober 1998)

Op basis van beschikbare rapportages. Contactpersonen: C. van den Brink (IWACO).
Stand van zaken voorjaar 2000.

1 Aanleiding/probleemanalyse

- In het grondwaterbeschermingsgebied van een drinkwaterwinning bevinden zich een aantal grondwaterverontreinigingen o.a. met ontvettingsmiddelen TRI en PER;
- De ervaring met een sanering van één van deze locaties leert dat volledige verwijdering technisch niet mogelijk was met een sanering van ruim 10 jaar. Daarnaast nemen de kosten per verwijderde vracht sterk toe in het eindtraject van de sanering;
- Voor een vergelijkbare verontreinigingslocatie wil de provincie een beschikking nemen, waarvan het saneringsdoel leidt tot een milieuhygiënisch verantwoorde situatie, in overeenstemming is met de ervaring van de eerste locatie en past binnen de beleidsontwikkelingen die zich momenteel in de bodemsanering afspelen;
- De lange saneringsduur vormt een stagnatie voor het onderzoeken en eventueel saneren van andere verontreinigingen;
- Recente problemen met verontreinigingen in het drinkwater (dioxaan) hebben voor grote onrust gezorgd in Drenthe.

2 Actoren

Belangrijkste actoren:

- Provincie Drenthe: bureaus bodemsanering, bodembescherming;
- Gemeente Emmen, afdeling ruimtelijke ordening, milieu;
- WMD;
- Inspectie voor de volksgezondheid.

Per instantie (behalve de inspectie) was er een vakinhoudelijk en een bestuurlijk medewerker betrokken.

Belangen:

Provincie Drenthe, afdeling bodemsanering

- Uitvoerbare criteria voor het aansturen en afronden van (grondwater)saneringen, waarbij, geholpen door de ontwikkelingen binnen de bodemsanering, de kosteneffectiviteit van de saneringsinspanning van groot belang is. Eerste 'pilot' daarvoor is een te nemen beschikking voor een vergelijkbare verontreinigingslocatie binnen hetzelfde grondwaterbeschermingsgebied;
- Soepel verloopend besluitvormingsproces voor uitvoering van saneringen (volledig verwijderen wordt meestal gezien als enige optie voor bescherming drinkwater, natuur, volksgezondheid).

Provincie Drenthe, afdeling bodembescherming

- Verontreinigingen in grondwaterbeschermingsgebieden zullen volledig verwijderd moeten worden. Recente problemen met dioxaan in drinkwater hebben aangetoond dat je niet voorzichtig genoeg kunt zijn;
- Men is beducht voor precedentwerking wanneer restverontreinigingen toegestaan worden binnen grondwaterbeschermingsgebieden;
- Men ziet weinig ruimte nieuwe concessie voor drinkwater te geven (verplaatsen winning) vanwege de verdrogingsproblematiek, nog afgezien van eventuele kosten die daarmee gepaard gaan.

WMD

- Leveren van goed en betrouwbaar drinkwater, uitgaande van een zo goed mogelijke kwaliteit van het ruwwater. De verantwoordelijkheid voor het beschermen van dit grondwater ligt bij de provincie;
- Het bewaken van het beschermingsniveau van de winning, zodanig dat de continuïteit niet in gevaar komt.

Gemeente Emmen, afdeling RO

- Verder ontwikkelen van Emmen tot een dynamische stad in Zuid-Oost Drenthe. Een te grote aandacht voor- en stagnatie door verontreinigingen past daar niet in.

Gemeente Emmen, afdeling milieu

- Het zorgen voor een zodanige milieukwaliteit dat er geen risico's zijn. Hierbij heeft de gemeente vooral oog voor de humane risico's.

Inspectie

- Het zorgen voor een goede en betrouwbare kwaliteit van het drinkwater.

3 Doelstelling

- Een, door alle actoren gedragen, beschikking nemen voor de te saneren verontreinigingslocatie;
- Beschermen van de drinkwaterwinning zodanig dat de continuïteit gegarandeerd is en de gebruikers kunnen rekenen op goed en betrouwbaar drinkwater;
- Met elkaar informatie en uitgangspunten delen om te komen tot concrete afspraken m.b.t. de verontreinigingen in het gebied.

4 Uitgevoerde (onderzoeks)stappen

- Beschrijving situatie grondwaterbeschermingsgebied Noordbargeresch;
- Belangeninventarisatie middels interviews;
- Confrontatie van belangen en visies in een workshop;
- Komen tot gezamenlijk beleid aan de hand van discussie bijeenkomsten en terugkoppeling naar de eigen organisatie.

5 Resultaten

- Afspraken voor vervolg (acties en discussiepunten), waaronder:
 - beschikking verontreinigingslocatie nieuwe afspraken over restverontreiniging lopende sanering;
 - afspraken over monitoring grondwaterkwaliteit;
 - afspraken over het onderzoeken van de resterende verontreinigingen waarvan de omvang onbekend is;
 - afspraken over het uitzoeken van juridische en financiële consequenties van restverontreinigingen;
 - afspraken over de bestuurlijke terugkoppeling van de resultaten van het project.

6 Positieve ervaringen

- De bereidheid om tot een gedragen oplossing te komen, waarbij de actoren bereid zijn geweest af te wijken van het geldende beleid ten aanzien van het saneren van verontreinigingen binnen grondwaterbeschermingsgebieden;
- De bereidheid de gangbare saneringsaanpak (locaties één voor één aanpakken) te vervangen door een meer gebiedsgerichte aanpak;
- De bereidheid afspraken te maken over informatie-uitwisseling en samenwerking in de toekomst om de drinkwaterwinning nog (kosten-)effectiever te kunnen beschermen.

7 Negatieve ervaringen

- Tijdens het project geen;
- Uit een evaluatie van de afspraken na een half jaar en een jaar blijkt, dat alleen de actiepunten zijn uitgewerkt die op korte termijn een probleem vormden (beschikking; oordeel over restverontreiniging).

8 Overige punten

geen

Projectevaluatieformulier Actief Grondwaterbeheer Holten

Op basis van het concept basisprojectplan. Contactpersoon: C. van den Brink (IWACO).
Stand van zaken najaar 2000.

1 Aanleiding/probleemanalyse

Veelal ontbreekt het inzicht in de relatie tussen ruimtelijke ontwikkeling en de kwaliteit en kwantiteit van het watersysteem. Dit leidt er toe, dat in veel gevallen pas tot actie wordt overgegaan wanneer de problemen zich daadwerkelijk manifesteren in de vorm van trends in waterkwaliteit in monitorings- of onttrekkingsfilters.

Zonder inzicht in de relatie tussen ruimtelijke ontwikkeling en de kwaliteit en kwantiteit van het watersysteem, is het niet mogelijk trends in waterkwaliteit te verklaren en is het niet mogelijk om het landgebruik zodanig in te richten en af te stemmen dat er voor alle gebruikers een acceptabele situatie ontstaat ten aanzien van het (gebruik van het) watersysteem.

Er zijn in de regel verschillende partijen (zoals landbouw, waterleidingbedrijf, DLG, gemeente, Provincie) die actief zijn binnen het gebied, of er plannen voor hebben. Zonder een gezamenlijke afstemming, zullen bij de uitwerking van de plannen problemen ontstaan door conflicterende belangen. Dit zal leiden tot stagnatie en staat het vinden van de 'win-win' situatie in de weg.

Tot nu toe worden problemen in verschillende gebieden opgelost zonder dat grondwater, watersysteem of ondergrond een rol speelt bij de afweging. Hierbij wordt vaak geen gebruik gemaakt van kennis die in andere gebieden en in het kader van andere projecten ontwikkeld is. Zonder een vertaling van de inzichten uit dit project naar meer generieke constatering en conclusies, zal er geen beleid ontstaan op dit gebied.

Deze analyse resulteert in knelpunten op technisch-inhoudelijk en procesmatig gebied. Deze kunnen als volgt worden samengevat:

Procesmatig knelpunt: De verschillende belanghebbenden c.q. vertegenwoordigers van een bepaalde gebruiksfunctie worden nog niet of onvoldoende bij het proces betrokken, waardoor de belangen van de verschillende partijen niet volwaardig in het proces meegewogen worden.

Methodisch knelpunt: De effecten van 'ruimtegebruik' op het 'watersysteem' zijn nog niet op een zodanige wijze beschreven dat dit technisch-inhoudelijk voldoende nauwkeurig is en naar de betrokkenen voldoende inzichtelijk is om als informatie in het proces meegenomen te worden.

Beleidsmatig knelpunt: Er is geen vertaling van projectervaringen naar algemene conclusies voor beleidsontwikkeling op het gebied van 'actief grondwaterbeheer'.

2 Actoren

Het initiatief voor deze studie is afkomstig van IWACO samen met NITG-TNO en de WMO. Voor de uitvoering van deze studie is het belangrijk dat de verschillende betrokkenen een 'logische plaats' hebben in de projectstructuur. De voorgestelde structuur is derhalve:

Belangrijkste opdrachtgever/subsidieverstrekker: SKB.

Eindgebruikers 'afstemming ruimtegebruik – belasting watersysteem': de waterleidingbedrijven WMO, NUON en WOB en de provincies Overijssel, Gelderland en Noord Brabant.

Eindgebruikers 'beleid': VEWIN, RPD en DLG.

Kennisontwikkelaars: NITG-TNO en IWACO.

Daarnaast zullen er binnen de proefgebieden allerlei actoren bij het project worden betrokken.

Naast deze instanties zal een inhoudelijke klankbordgroep de technische opzet van het instrument toetsen.

Binnen de pilot Holten zijn de volgende actoren actief:

WMO, provincie Overijssel afdeling grondwaterbescherming en afdeling ruimtelijke ordening, gemeente Holten afdeling ruimtelijke ordening en afdeling milieu, GLTO, RECRON, Landal Greenparks, Staatsbosbeheer, Waterschap Groot Salland, Waterschap Regge en Dinkel, agrariër Pekkeriet.

3 Doelstelling

Bestuderen en uitwerken van een duurzame relatie tussen ruimtegebruik en de belasting van grondwatersystemen, uitgewerkt voor een drinkwaterwinning in Pleistoceen Nederland.

Deze doelstelling is vertaald in drie subdoelstellingen die hieruit voortkomen en begrensd worden door de hoofddoelstelling:

- Het uitwerken van een aanpak waarmee watersysteem volwaardig meegenomen kunnen worden in de besluitvorming rond het landgebruik in een gebied;
- Komen tot een instrument voor de afstemming van ruimtelijke inrichting op de gewenste waterkwaliteit, ervan uitgaand dat de gebiedsdoelstelling drinkwaterwinning is en het onttrokken grondwater geïnfiltreerd is aan het landoppervlak;
- Komen tot een algemeen bruikbaar instrument voor gezamenlijke (met alle actoren) afstemming van ruimtelijke inrichting van een gebied, (mede) op basis van het watersysteem.

De in dit project uitgeteste aanpak zal later getoetst worden bij twee andere winningen. Dit vervolg zal uitgewerkt worden na activiteit 8. In de opzet van dit project is rekening gehouden met deze veralgemenisering van het beheersinstrument zodat het geschikt zal zijn voor meerdere situaties (winningen, watersystemen, kwelgebieden).

4 Uitgevoerde (onderzoeks)stappen

Er zijn 9 hoofdactiviteiten onderscheiden verdeelt over de drie sporen. Tot nu toe (najaar 2000) is een groot deel van activiteit 1 uitgevoerd.

Processpoor

1. Inventariseren van de betrokken partijen en van de ontwikkelingen in het gebied;
2. Vaststellen voor wie de betreffende thematiek een probleem is en waarom; gezamenlijk bepalen van een doelstelling op gebiedsniveau. Deze is richtinggevend voor de afstemming tussen de verschillende functies en ruimtegebruik. Bestaand beleid en eventuele convenanten zijn hierbij uitgangspunt. Het uitwerken van de resultaten in een programma van eisen voor het op te stellen beheerinstrument;

Technisch-inhoudelijk spoor (opstellen beheerinstrument)

3. Inventarisatie en interpretatie geochemische processen van (regionale) gegevens rondom de gekozen proefwinning;
4. Koppeling van een onverzadigde zone kwaliteitsmodel met een verzadigde zone kwaliteitsmodel tot een 'beheerinstrument';
5. Het kwantitatief in beeld brengen van de huidige situatie van het proefgebied door middel van opstellen en kalibreren van het model;

Proces spoor/berekenen

6. Het (kwantitatief) in beeld brengen van knelpunten in de huidige situatie door mede met het beheerinstrument de relatie tussen ruimtegebruik, belasting watersysteem, diepere grondwaterkwaliteit en drinkwaterkwaliteit in beeld te brengen;
7. Opstellen van scenario's met behulp van het gekalibreerde modelinstrumentarium (beheerinstrument): ontwikkeling van één of meerdere varianten voor landgebruikindeling met als doel een duurzame afstemming van functies;
8. Opstellen van een document waarin een voorstel wordt gedaan voor een optimale afstemming van de ruimtelijke functies, onder andere door middel van terugkoppelen en evalueren van de resultaten.

Beleidsspoor

9. Veralgemeinering van de methodiek tot generieke constatering en conclusies ten aanzien van de relatie ruimtegebruik en ruimtelijke ontwikkeling en de kwaliteit en kwantiteit van watersystemen. Dit levert aanbevelingen op voor (of de aanzet tot) een beleidskader waarin het watersysteem, grondwater of de ondergrond meegewogen kan worden in de planvorming rond ruimtegebruik. Deze stap zal uitgewerkt worden aan de hand van de resultaten van stap 1 t/m 8.

5 Resultaten

- Er zijn nog geen meldbare resultaten.

6 Positieve ervaringen

- Nagenoeg iedereen die wordt ingelicht over het project, is enthousiast over de gezamenlijke aanpak van proces en techniek en de verwevenheid van deze twee sporen in 1 project.

7 Negatieve ervaringen

- Bij een project met zoveel actoren is er veel tijd en energie gemoeid met het opstartproces.

8 Overige punten

geen

Projectevaluatieformulier Actief bodembeheer de Kempen (AbdK)

Op basis van telefonische interviews met L. Reijerkerk (voorlichter van het project, Element Consult) en E. Smit (pl. werkgroep grondwater en verspreiding, IWACO).
Stand van zaken voorjaar 2001.

<p>1 Aanleiding/probleemanalyse</p> <ul style="list-style-type: none">• Er is een omvangrijke zware metalen verontreiniging (cadmium en zink) in het gebied;• De ruimtelijke ontwikkeling stagneert door onduidelijkheid over juridische en financiële consequenties;• Het is een erg groot gebied.
<p>2 Actoren</p> <p>Algemeen</p> <p>Belangrijkste actoren: Provincies Noord-Brabant en Limburg; 45 gemeenten; 2 waterschappen: Peel en Maas, Dommel; 1 zuiveringsschap; ministeries van VROM en LNV.</p> <p>Daarnaast zijn een groot aantal partijen betrokken: Natuurbeschermingsorganisaties; terreinbeheerders; landbouworganisaties; Belgische overheid (OVAM, Animal); bedrijven als Budelco.</p> <p>Er is een bestuurlijk overleg ingesteld met daarin vertegenwoordigd de provincies Noord-Brabant en Limburg, de ministeries van VROM en LNV, twee vertegenwoordigers van de gemeenten (Noord-Brabant en Limburg).</p> <p>Bij de gemeenten hanteert men het groeimodel. De gemeenten die het probleem nu voelen zijn betrokken. Gaandeweg het project zullen meer gemeenten betrokken worden. Het ministerie van VROM, de provincies en de waterschappen zijn sterk gemotiveerd om een oplossing te zoeken. Dit geldt eveneens voor Budelco die werkt aan een positief imago (onder andere middels open dagen zoals op 1 oktober).</p> <p>Er is een planning van de communicatie-acties, waarbij beschreven is hoe de betrokken partijen gaandeweg het project geïnformeerd en actief betrokken worden.</p> <p>Werkgroep grondwater</p> <p>De werkgroep grondwater bestaat uit:</p> <ul style="list-style-type: none">• Provincies Noord-Brabant en Limburg;• Waterschappen Peel en Maas, Dommel;• WOB en WML;• ministerie van VROM.
<p>3 Doelstelling</p> <p>Algemeen</p> <p>Komen tot een raamplan voor de Kempen.</p> <p>Werkgroep grondwater</p> <p>Doelstelling van de werkgroep grondwater is inhoudelijke input leveren voor het raamplan en bijdragen aan draagvlak bij betrokken organisaties.</p>

<p>4 Uitgevoerde (onderzoeks)stappen</p> <p>Algemeen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er is een projectplan en communicatieplan; • Er is een projectorganisatie bestaande uit werkgroepen, een stuurgroep en betrokken organisaties. <p>Werkgroep grondwater</p> <ul style="list-style-type: none"> • In kaart brengen van het grondwatersysteem; • Het grondwatersysteem vergelijken met bronnen van verontreiniging; • Het grondwatersysteem met de verontreinigingen vergelijken met bedreigde objecten; • Uitvoeren van een regionale risicoanalyse. Hierbij wordt gewerkt van grof (gehele gebied) naar fijn (prioriteitsgebieden); • Uitwerken van een beslissing ondersteunend systeem (BOS); • In het raamplan zullen oplossingen (saneren, beheren) worden geschreven voor de gevallen. Het BOS wordt eveneens in het raamplan beschreven.
<p>5 Resultaten</p> <p>Algemeen</p> <p>Er zijn vier concrete projecten gestart. Deze projecten werden reeds opgestart. Zij worden nu in nauwe samenwerking met het project Actief bodembeheer de Kempen uitgevoerd. Het gaat om:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sanering Havenweg; • herinrichting Tungalroyse beek; • aanpak Zandvangen Dommel; • aanpak zinkassendepots. <p>Hiernaast komen de onderzoeksresultaten beschikbaar van de verschillende werkgroepen.</p> <p>Werkgroep grondwater</p> <p>In de lijn 'bron-pad-object' zijn de bron en het pad op regionale schaal in de loop van november afgerond. Hierna worden de objecten geselecteerd en wordt de grove risicoanalyse uitgevoerd. Eind 2000 is de grove risicoanalyse gereed. Hierna zal ingezoomd worden op de prioriteitsgebieden.</p>
<p>6 Positieve ervaringen</p> <p>Algemeen</p> <p>Er is binnen de projectorganisatie veel enthousiasme, werklust en een goede sfeer. Dit mede door de projectdagen waarin teambuilding en inhoudelijke onderdelen samengaan. Een goede sturing (projectleiding) is hierbij essentieel.</p> <p>Werkgroep grondwater</p> <p>Er is ruimte gemaakt in het project om de situatie van het grondwater goed te bestuderen (kwantitatief). Hiermee komt aanvullende informatie vrij die nodig is bij het zoeken naar technische en beleidsmatige oplossingen.</p>
<p>7 Negatieve ervaringen</p> <p>geen</p>
<p>8 Overige punten</p> <p>geen</p>

Projectevaluatieformulier Water Rijk Utrecht – Effecten van toekomstscenario's op het grondwater in Utrecht

Op basis van rapport: Water Rijk Utrecht – Effecten van toekomstscenario's op het grondwater in Utrecht, afstudeerrapport Teun Wendt, TU Delft, Grontmij, november 1998 en informatie van Teun Wendt.

Stand van zaken voorjaar 2001.

<p>1 Aanleiding/probleemanalyse</p> <ul style="list-style-type: none">• Problemen op het gebied van ruimtelijke inrichting (druk landbouw, natuur en economie, wonen, mobiliteit);• Water als ordenend element meenemen.
<p>2 Actoren</p> <p>Algemeen</p> <p>Project geïnitieerd door Utrechts Netwerk voor Innovatie en Economie (UNIE).</p> <p>Belangrijkste actoren:</p> <ul style="list-style-type: none">• Provincie Utrecht;• Gemeenten Utrecht en Wijk bij Duurstede;• Hoogheemraadschappen Stichtse Rijnlanden en Amstel, Gooi en Vecht;• Waterbedrijf Midden Nederland;• Stichting Het Utrechts Landschap. <p>Uitvoerenden: Grontmij, KIWA en Universiteit Utrecht.</p>
<p>3 Doelstelling</p> <p>Bestuderen van mogelijkheden om water als ordenend element te gebruiken binnen de ruimtelijke inrichting, ter ondersteuning van de lange termijn beleidsvorming (2030).</p>
<p>4 Onderzoeksstappen</p> <p>Fase 1: Ontwikkelen van scenario's en bereken van de primaire hydrologische effecten (Grontmij);</p> <p>Fase 2: Opstellen van een toetsingsinstrumentarium en integrale afwegingsmethodiek (KIWA en RUU);</p> <p>Fase 3: Presentatie van resultaten.</p>
<p>5 Resultaten</p> <p>Binnen fase 1 zijn interviews gehouden om vanuit verschillende invalshoeken visies, over hoe de provincie er in het jaar 2030 uit moet zien, helder te krijgen. De visies zijn verwerkt tot 4 totaal-scenario's.: Historie, Landbouw, Economie en Natuur en 2 aspectscenario's: Invloed van grondwaterwinningen en Effecten van klimaatsverandering en bodemdaling.</p> <p>Om de effecten van de scenario's door te rekenen is een hydrologisch model, gebaseerd op Simgro, opgezet. Met dit model zijn de 6 scenario's doorgerekend. Gekeken is naar de kwantitatieve effecten op:</p> <ul style="list-style-type: none">• de kwel/wegzijging;• de grondwaterstanden (GVG) en stijghoogten;• de waterbalans van deelgebieden.
<p>6 Positieve ervaringen</p> <p>Interviews geven goed beeld van wat zich afspeelt op het grensvlak ruimtelijke ordening – waterbeheer. Goede medewerking van geïnterviewden.</p>

7 Negatieve ervaringen

Bij het opstellen van visionaire scenario's blijkt het moeilijk de werkelijkheid los te laten. Bij sommige geïnterviewden is dit geen probleem. Anderen hebben daar meer moeite mee.

8 Overige punten

- In vervolgtraject meer aandacht besteden aan kwalitatieve aspecten;
- RO-aspecten van economie, landbouw, recreatie en natuur blijken sturend voor het waterbeheer. Waterbeheer blijkt zelden sturend voor economie/landbouw/recreatie/natuur.

Projectevaluatieformulier Waterdoelen/GGOR Noord-Brabant

Op basis van beschikbare rapportages en interview met M. van Gerven (provincie Noord-Brabant) en E. Broers (WNWB) op 2 oktober 2001.

1 Aanleiding/probleemanalyse

- Aanleiding reeds aanwezig in 1^e WaterhuishoudingsPlan (WHP-1, 1991), waarin per sector generieke onttrekkingsplafonds worden aangegeven, maar waarin de wens wordt geuit om te komen tot regionale differentiatie;
- Periode 1995-2000 is gebruikt voor methode-ontwikkeling (RIZA);
- Vastleggen gewenste grondwatersituatie (Gewenste Grondwaterstand (GGWS), later Gewenst Grondwater en Oppervlaktewater Regime (GGOR)), conform 3^e en 4^e nota Waterhuishouding, in een gezamenlijk proces met doelgroepen in de 'streek';
- Inzicht krijgen in na te streven doelen en haalbaarheid op regionale schaal;
- Samenloop met Reconstructie zandgronden: het vaststellen van de GGOR (waterkwantiteit) en het aangeven van grondwaterbeschermingsgebieden (grondwaterkwaliteit) is als taakstelling meegegeven aan de regionale reconstructiecommissies. Aangezien de GGOR geen 'vast gegeven' is, maar afhankelijk van (bestuurlijke) keuzes, is dit een complex item om mee te nemen in het proces;
- Relatie met andere projecten: 4 thema's worden uitgewerkt: Waterberging/Ruimte voor de Rivier, Beekherstel, Waterkwaliteit en GGOR. Daarnaast parallel spoor met project vaststellen regionale onttrekkingsplafonds (zie laatste blz.);
- In update van WHP-2 wordt een procesvoorstel gedaan hoe te komen tot regionale onttrekkingsplafonds.

2 Actoren

Voor de Projectorganisatie zie laatste blz.

Belangrijkste actoren (vertegenwoordigd in Regiegroep):

- Provincie Noord-Brabant;
- Waterleidingbedrijven: WNWB en WOB;
- Waterschappen: Ws Mark en Weerij, Ws de Dommel.

Taak Regie-groep: Het omzetten van de beschikbare informatie en resultaten model naar beslissingsondersteunende informatie voor het bestuurlijk niveau. Het technische instrument (model) is ontwikkeld door NITG-TNO.

In de Begeleidingsgroep zijn daarnaast nog vele andere partijen betrokken, waaronder bijvoorbeeld het Brabants Landschap.

Darnaast hebben binnen de provincie Noord-Brabant de provinciale adviescommissies een grote invloed, namelijk de PCMW (Milieu en Water), PCLG (Landelijk Gebied) en PCIW (Integraal Waterbeheer). Ook spelen de gedeputeerden Verheijen en Van Geel een belangrijke rol als visionaire motoren van het proces.

3 Doelstelling

Het project Waterdoelen beoogt vanuit water randvoorwaarden (waterdoelen) in beeld te brengen, die behoren bij de maatschappelijke doelstellingen voor verschillende vormen van huidig en toekomstig landgebruik.

4 en 5 Uitgevoerde (onderzoeks)stappen en resultaten

Fase 1: Het in beeld brengen van de sectorale wensbeelden en de referentie (natuurlijke) situatie (afgerond)

Producten:

- de hoogste en laagste 'natuurlijke' grondwaterstand;
- de sectoraal hoogste en laagste gewenste grondwaterstand;
- de natuurlijke kwelsituatie;
- het voorkomen van kweltype en kalkrijkdom;
- verschilkaarten tussen de wensbeelden en de 'natuurlijke' situatie.

Fase 2A: Het in beeld brengen van de consequenties van de sectorale wensen in relatie tot pakketten van mogelijke maatregelen aan de hand van diverse scenario's (vrijwel afgerond)

Producten:

- Brabant breed inzicht in de effecten van diverse maatregelen;
- Brabant breed inzicht in de effecten van de gestapelde maatregelen en welke maatregelen dragen het meeste bij aan realisatie van doelstellingen (reëel onderbouwen welke mogelijkheden aanwezig zijn en prioritering van maatregelen);
- Inzicht in de effectiviteit van de maatregelen (dempen sloten, verminderen winningen) op deelstroomgebiedniveau (ca. 300 stroomgebieden);
- Inzicht in de resultaten van een drietal scenario's (100% landbouw, 100% natuur (realisatie EHS), onttrekkingen 0%, 50% en 100%).

Tot op heden zijn 'technische' scenario's doorgerekend. Nu zijn bestuurlijke handvaten noodzakelijk om keuzes te kunnen maken.

Fase 2B: Het in beeld brengen van de consequenties van de sectorale wensen in relatie tot pakketten van mogelijke maatregelen waarvoor draagvlak is.

- Verbeteren model met de laatste gegevens, een verdere analyse en presentatie van de resultaten in 2 kaarten t.b.v. reconstructiecommissies;
- Geactualiseerd model is medio juli 2001 gereed, terugkoppeling 18 september 2001.

Resultaten moeten informatie opleveren voor bestuurlijke keuzes.

T.b.v. reconstructiecommissies worden enkele eenvoudige kaarten gemaakt, die op kernachtige wijze de problematiek en de consequenties inzichtelijk maken. Het gaat om de volgende kaarten:

- Landbouw: wordt het wensbeeld gehaald en wel/geen uitstraling naar omgeving;
- Natuur: wordt het wensbeeld gehaald en wel/geen uitstraling naar omgeving;
- Win-win: waar versterken nagestreefde doelen elkaar;
- Inspanningskaart: hoeveel maatregelen moeten gedaan worden om doel te halen;
- Presentatie voorjaars grondwaterstand (GVG).

Vooralsnog wordt presentatie van de resultaten in 2 kaarten nagestreefd.

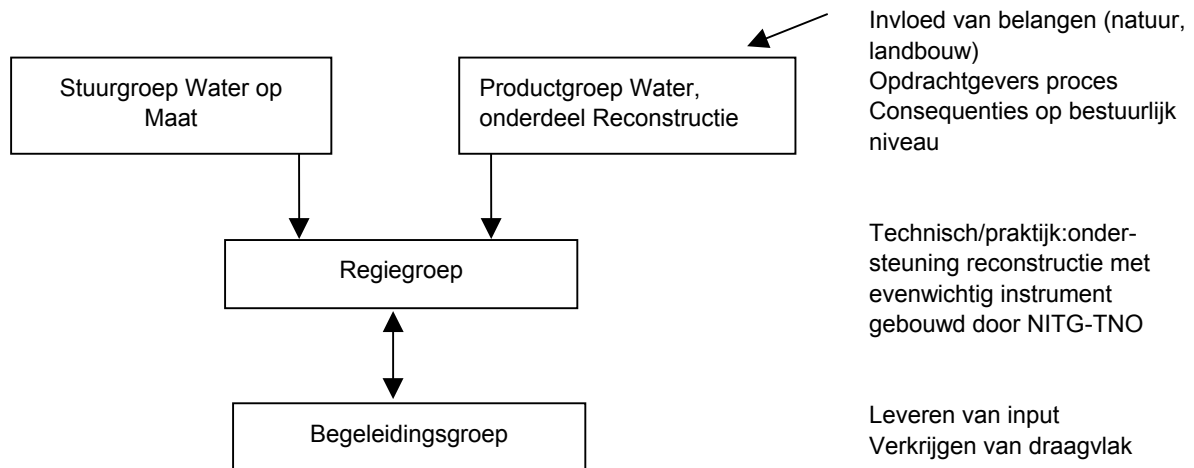
Nadere uitwerking van plannen op een hoger detailniveau vindt plaats door de Waterschappen. Hiertoe proef met verfijning van het model, om de meerwaarde van een verdere verfijning inzichtelijk te krijgen.

Fase 3: Bestuurlijk accorderen van de afgewogen wensbeelden

Keuzes moeten nog worden gemaakt binnen 9 regionale reconstructiecommissies.

<p>6 Positieve ervaringen</p> <ul style="list-style-type: none"> • De resultaten van de uitgevoerde stappen geven een goed inzicht in de mogelijkheden die bestaan om de verschillende doelstellingen vanuit landbouw en natuur te realiseren. Dit kan als basis dienen voor een vast te stellen gewenst lange-termijn beeld; • Maatregelen kunnen goed in samenhang worden afgewogen; • Er is een prachtig instrument/model ontwikkeld, dat voor meer doeleinden kan worden gebruikt. Hiertoe zal ook een organisatie voor het modelbeheer worden opgericht.
<p>7 Negatieve ervaringen</p> <p>Als belangrijkste risico's van de gekozen aanpak worden genoemd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • het project is zeer ambitieus qua doelstellingen. Het proces zal doorgaan, maar het risico bestaat dat er uiteindelijk weinig of niets gebeurt met de resultaten; • het proces is zeer groot a.g.v. de keuze om de GGOR vast te laten stellen binnen het Reconstructie-traject; • onzeker is of er voldoende financiële middelen beschikbaar komen om de gewenste maatregelen uit te voeren; • de aanpak is zeer breed en de beleving van de waterproblematiek is persoonsafhankelijk. Zo leeft binnen de landbouwsector met name de beregeningsproblematiek. • afstemming tussen de 9 regionale reconstructiecommissies.
<p>8 Overige punten</p> <p>geen</p>

Projectorganisatie project Waterdoelen/GGOR

Parallele sporen: Vaststellen GGOR en vaststellen regionale onttrekkingsplafonds

